

20.5.2021

VN/10633/2021
VN/10633/2021-YM-12

Jakelussa mainitulle

Ympäristöministeriön lausunto sakan täytäntöönpanosta annetun lain uudistamista koskevaan hankkeeseen

Oikeusministeriö on aloittamassa hanketta sakan täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) uudistamiseksi. Oikeusministeriö on 19.4.2021 lähettämällänsä lausuntopyynnöllä pyytänyt ministeriöitä otamaan kantaa siihen, kuinka seuraamusmaksujen täytäntöönpanosta tulisi jatkossa säätää ja onko jonkin seuraamusmaksun osalta perusteluja poikkeavaan sääntelyyn.

Ympäristöministeriö vastaa kyselyyn seuraavasti.

Ympäristöministeriö on tunnistanut kyselyn johdosta eräitä hallinnonalansa lakeja seuraamusmaksujen täytäntöönpanon sääntelyn kannalta.

Seuraamusmaksu on käytössä uudessa asumisoikeusasunnoista annetussa laissa (393/2021, voimaan 1.1.2022), vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta annetussa laissa (574/2016), vuokra-asuntojen rakentamislainojen valtioneuvoston päätöksistä annetussa laissa (856/2008) ja valtioneuvoston päätöksistä aravalainojen takaisinmaksamiseksi annetussa laissa (868/2008). Ensin mainitun asumisoikeuslain säännöksen mukaan seuraamusmaksun perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Lisäksi säädetään poikkeuksena, että seuraamusmaksu saadaan kuitenkin panna täytäntöön vain, jos maksun määrääminen tai maksuunpano on tullut lainvoimaiseksi. Vanhemmissa asumista koskevista laeista säädetään vain seuraamusmaksun määrästä ja vanhenemisesta. Näiden lakien mukaisesti seuraamusmaksua ei ympäristöministeriön käsityksen mukaan ole käytetty vielä (ARA toimeenpanijana), joten täytäntöönpanosta ei ole kertynyt kokemuksia. Joitakin tapauksia on kyllä ollut, joissa on jouduttu harkitsemaan seuraamusmaksun käyttämistä.

Eräiden polttoaineiden elinkaarenaikaisten kasviuonekaasupäästöjen vähentämisestä annetun lain (170/2018) 15 ja 16 §:ssä säädetään laiminlyöntimaksusta ja seuraamusmaksusta. Ne kohdistuvat polttoaineen toimittajan laissa määrättyjen velvoitteiden hoitamiseen. Jätelain (646/2011) 131-133 §:ssä säädetään laiminlyöntimaksusta ja sen määräämisestä. Laiminlyöntimaksua sovelletaan eräiden jätelaissa säädettyjen hallinnollisten velvoitteiden laiminlyönteihin. Parhaillaan eduskuntakäsittelyssä olevassa jätelain muutoksessa (HE 40/2021) ja valmisteilla olevassa seuraavassa jätelain muutoksessa lisätään tekoja/laiminlyöntejä, joista laiminlyöntimaksun voi määrätä. Muita muutoksia tai uusia seuraamusmaksuja ei ympäristöministeriön ympäristönsuojelua koskevaan lainsäädäntöön ole suunnitteilla. Ympäristöministeriö liittää lausuntonsa oheen yksilöidyt vastaukset oikeusministeriön kysymyksiin jätelain ja eräiden polttoaineiden elinkaarenaikaisten kasviuonekaasupäästöjen vähentämisestä annetun lain osalta (liitteet 1 ja 2).

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Ympäristöministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 35
00023 Valtioneuvosto

Aleksanterinkatu 7
Helsinki

29 516 001
35 829 516 001

916 039 320
+358 9 1603 9320

kirjaamo@ym.fi

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 91 j §:ssä säädetään kehittämiskorvauksen maksuunpanosta, joka voidaan ulosottaa ilman erillistä tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/1961) säädetään. Maankäyttö- ja rakennuslain 103 o §:n mukaan hulevesimaksu on suoraan ulosottokelpoinen, ja sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007); lisäksi viittauksia verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annettuun lakiin on myös 145 §:ssä ja 181 §:ssä. Maankäyttö- ja rakennuslaki on kokonaisuutena parhaillaan uudistettavana.

Myös rakennusperinnön suojelemisesta annetussa laissa (498/2010) säädetään uhkasakko/teettämishuokamenettelystä. Teettämiseen sovelletaan lakia verojen ja maksujen täytäntöönpanosta, mutta uhkasakkoon oikeusministeriössä nyt uudistettavana olevaa lakia. Kaksi ELY-keskusta on ympäristöministeriön tiedon mukaan viime aikoina soveltanut menettelyä, mutta todennäköisesti teettämishuokana ilman uhkasakkoa.

Ympäristöministeriö toteaa, että seuraamusmaksuja koskevaa sääntelyä saattaa sisältyä myös muuhun kuin edellä mainittuun ympäristöministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön. Tarvittaessa ympäristöministeriö antaa lisäselvitystä hallinnonalansa lainsäädännön osalta.

Ympäristöministeriö pitää hyvänä käynnistettävälle uudistukselle asetettavaa tavoitetta yhtenäistää eri toimialojen hallinnollisia seuraamusmaksuja. On kannatettavaa, että seuraamusmaksujen täytäntöönpanoon voitaisiin lähtökohtaisesti soveltaa mahdollisimman yhdenmukaisia säännöksiä. Ympäristöministeriö pitää tärkeänä ja toivoo, että sitä kuultaisiin vielä tarkemmin valmistelun edetessä.

Kansliapäällikkö

Juhani Damski

Lainsäädäntöjohtaja

Johanna Korpi

Liitteet	Liite 1: Hallinnollisten seuraamusmaksujen täytäntöönpano – jätelain laiminlyöntimaksu Liite 2: Hallinnollisten seuraamusmaksujen täytäntöönpano – KHKlaki
Jakelu	OM Oikeusministeriö

Hallinnollisten seuraamusmaksujen täytäntöönpano – vastaukset jätelain (646/2011) mukaisen laiminlyöntimaksun osalta

Jätelain 131-133 §:ssä säädetään laiminlyöntimaksusta ja sen määräämisestä. Laiminlyöntimaksua sovelletaan eräiden jätelaissa säädettyjen hallinnollisten velvoitteiden laiminlyönteihin.

Parhaillaan eduskuntakäsittelyssä olevassa jätelain muutoksessa (HE 40/2021) ja valmisteilla olevassa seuraavassa jätelain muutoksessa lisätään tekoja/laiminlyöntejä, joista laiminlyöntimaksun voi määrätä. Muita muutoksia tai uusia seuraamusmaksuja ei ole suunnitteilla.

a. Mitä lakia maksujen perintään tulisi soveltaa ja onko jonkin maksun osalta tarvetta säätää poikkeuksia perintämenettelyyn?

Tulisi soveltaa yleistä sakkojen ja maksujen täytäntöönpanoa sääntelevää lakia, kuten lakia sakon täytäntöönpanosta. Yleissääntelystä poikkeavalle perintämenettelylle ei ole perusteita.

b. Kuinka maksujen täytäntöönpanokelpoisuuden tulisi määräytyä? Tulisiko kaikkien maksujen osalta säätää maksutilaisuuden varaamisesta ennen täytäntöönpanokelpoisuutta?

Jätelain 140 §:n mukaan laiminlyöntimaksu pannaan täytäntöön ennen päätöksen lainvoimaiseksi tuloa noudattaen, mitä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa säädetään. Näin ollen laiminlyöntimaksu on ollut suoraan täytäntöönpanokelpoinen ilman päätöksen lainvoimaiseksi tulemistä. Suora täytäntöönpanokelpoisuus toivotaan säilytettäväksi jätelain laiminlyöntimaksussa myös jatkossa.

Laiminlyöjän oikeusturvan kannalta ei välttämättä ole tarvetta erikseen varata maksutilaisuutta. Laiminlyöntimaksun määräämiseen edellytyksenä on, että laiminlyöjää on kehoitettu korjaamaan laiminlyönti ja tälle on annettu 30-60 päivää laiminlyönnin korjaamiseen. Maksu voidaan määrätä 60 päivän kuluessa kehotuksessa asetetun määräajan päättymisestä, jos laiminlyöjä ei ole korjannut laiminlyöntiään.

c. Tulisiko maksuista periä viivästyskorkoa?

Tulisi. Voimassaolevaan laiminlyöntimaksuun sovelletaan korkolakia.

d. Miten maksujen raukeamisesta tulisi säätää?

Ei ole mitään erityistä perustetta laiminlyöntimaksun raukeamiselle, joten siitä ei tulisi säätää mitään.

e. Onko ministeriöllä muita huomioita asiassa?

Laiminlyöntimaksujen määrää sekä niiden määräämistä ja täytäntöönpanoa koskevassa sääntelyssä tulisi kiinnittää huomiota siihen, ettei seuraamuksen tehoa ja ennaltaehkäisevää vaikutusta alenneta. Jätelain ja muiden ympäristönsuojelulakien rikkomisessa on useimmiten kyse rationaaliseen harkintaan perustuvasta talousrikollisuudesta, jossa sanktioriskiä punnitaan rikoksen hyötyihin.

Hallinnollisten seuraamusmaksujen täytäntöönpano – vastaukset eräiden polttoaineiden elinkaarenaikaisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä annetun lain (170/2018) mukaisen laiminlyöntimaksun ja seuraamusmaksun osalta

Eräiden polttoaineiden elinkaarenaikaisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä annetun lain 15 ja 16 §:ssä säädetään laiminlyöntimaksusta ja seuraamusmaksusta. Ne kohdistuvat polttoaineen toimittajan laissa määrättyjen velvoitteiden hoitamiseen.

a. Mitä lakia maksujen perintään tulisi soveltaa ja onko jonkin maksun osalta tarvetta säätää poikkeuksia perintämenettelyyn?

Em. maksuihin voitaisiin soveltaa yleislakia, kuten lakia verojen ja maksujen täytäntöönpanosta. (ks. seuraavassa kohdassa annettu vastaus täytäntöönpanokelpoisuudesta) Tällä hetkellä ko. erityislaissa ei säädetä minkään maksujen täytäntöönpanon yleislain soveltumisesta.

b. Kuinka maksujen täytäntöönpanokelpoisuuden tulisi määräytyä? Tulisiko kaikkien maksujen osalta säätää maksutilaisuuden varaamisesta ennen täytäntöönpanokelpoisuutta?

Em. lain 17 §:n 2 momentin mukaan päätöstä, jossa määrätään 15 §:n mukainen laiminlyöntimaksu tai 16 §:n mukainen seuraamusmaksu, ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen. Tämän toivotaan olevan mahdollista myös jatkossa.

Maksutilaisuuden varaamisesta ei ole vahvaa näkemystä.

c. Tulisiko maksuista periä viivästyskorkoa?

Maksuista voisi periä viivästyskorkoa, mutta tästä ei tällä hetkellä tässä erityislaissa erikseen säädetä.

d. Miten maksujen raukeamisesta tulisi säätää?

Maksujen raukeamiselle ei liene perustetta tämän erityislain osalta.

e. Onko ministeriöllä muita huomioita asiassa?

-